METSÄNOMISTAJA

Kuukkelia kohtaamassa. Riisitunturin kansallispuisto on parhaimmillaan nyt, kun lumi muotoilee maisemaa. Sivu 23

Epäonnistunut lahotus. Kun lahotus epäonnistuu, syntyy rahkaräme. Sivu 25

Terassi tähteistä. UPM:n tarratehtaiden jätteistä syntyy puumuovia. Siitä valmistetut terassilankut liitetään toisiinsa puumuovikiinnikkein. Sivu 14

Metsän käytön historiaan mahtuu monia erehdyksiä ja onnistumisia

Suomalaisessa metsätaloudessa on seurattu paljolti muiden tekemisiä. Omia innovaatioita ei tehty pitkään aikaan, sanoo Punkaharjulla sijaitsevan Lusto-museon näyttelypäällikkö Pekka Lehonkoski.

SAVONLINNA (MT)
Suomalaista metsää ja puuta on hyödynnetty moniin erilaisiin käyttötarkoituksiin vuosisatojen saatossa.

”Valmistustekniikoiden ja koneiden kehittyminen ovat tehostaneet metsäteollisuuden tuotantoa. Se on kymmenkertaistunut 50 vuodessa”, kuvailee kehitystä Suomen Metsämuseo Luston näyttely- ja projektipäällikkö **Pekka Lehonkoski**.

Metsänkäytön alkutaipaleella 1800-luvulle saakka metsiä poltettiin kaskeksi. Kaskirukiin tuotto oli moninkertainen peltoviljelyyn verrattuna.

”Moni tuomitsi kasken polton metsänhävityksenä, vaikka sitä se ei ollut. Kaskiviljelyalueilla metsillä ei ollut juuri muuta käyttöä.”

Kaskitalouden rinnalla kukoisti tervanpoltto. Tervan vienti oli suurimmillaan 1860-luvulla, jolloin tervaa myytiin vientiin 30 000 tonnia vuodessa. Tervaksiin käytettiin miljoona kuutiometriä puuta.

”Mutta eivät kaskeaminen, tervan- tai miilunpoltto olleet varsinaisia innovaatioita, vaan pienimuotoista metsien hyödyntämistä, kun verrataan sitä tämän päivän tilanteeseen”, Lehonkoski kuvailee.

Puun käyttö kasvaa

Suomalaisessa metsätaloudessa ei tehty pitkään aikaan omia innovaatioita, vaan seurattiin muiden tekemisiä. Metsänhoitoon ja metsäteollisuuteen haettiin innokkaasti oppia muun muassa Ruotsista, Norjasta ja muualta maailmasta.

Sahatavaran viennin arvo ohitti tervan 1830-luvulla. Vientiin puutavaraa sahattiin 1850-luvulla 500 000 kuutiometriä vuosittain.

1850-luvulla metsiä hyödynnettiin kotitarpeiksi yli 18 miljoonan kiintokuutiometrin verran. Myyntiin asti puuta päätyi 800 000 kiintokuutiometriä, ja metsäteollisuustuotteiden vientiin käytettiin raakapuuta 1,5 miljoonaa kiintokuutiometriä.

Puun käyttö ja tuotannon tehokkuus kasvoivat tekniikan sekä koneiden kehittyessä.

1900-luvun alussa puuta käytettiin kotitarpeiksi jo 25,5 miljoonaa kiintokuutiometriä, sahat käyttivät yli viisi miljoonaa kiintokuutiometriä ja selluteollisuus vajaat miljoonaa kuutiometriä.

Moottorisaha yleistyi

Koko pokasahaan ja hevoseen perustunut puunkorjuuketju oli parhaimmassa vireessään 1940- ja 1950-luvuilla, Lehonkoski kertoo. Moottorisahalla kaadettiin puita enemmän kuin pokasahalla vasta 1950- ja 1960-luvun vaihteessa.

Tietoisuus koneiden tulosta sai jo alkaneen kehitystyön lopahtamaan esimerkiksi hevosmetsätyössä. 1970-luvulla metsiin saapuivat ensimmäiset kaksioteharvesterit ja 1980-luvulla yksioteharvesterit.

”Nykyään puunhankinta on teknisesti helppoa.”

Kotimaisen metsäteollisuuden menestyminen esimerkiksi sahatavaran viejänä, vanerintuottajana ja lankarullien valmistajana perustui halvan työvoiman helppoon saatavuuteen työvoimavaltaisilla aloilla.

”Palkkojen nousu 1940-luvulta alkaen muutti tilannetta.”

Läpilyöntejä odotellessa

Kautta vuosisatojen suomalaiset ovat sitkeästi kehittäneet metsätalouden ja -teollisuuden työmenetelmiä, koneita sekä tuotteita, Lehonkoski toteaa.

Moni keksinnöistä on jäänyt tähdenlennoksi tai peräti ollut fiasko, mutta moni innovaatioista on vienyt alaa eteenpäin. Innovaatioilta odotetaan erityisen paljon nyt, kun metsäteollisuus on murroksessa.

”Nanoselluloosa on varmasti yksi tulevaisuuden kovista jutuista, mutta milloin se lyö itsensä läpi? Biopolttoaineetkin odottavat vielä läpimurtoaan”, Lehonkoski pohtii.

SARI PENTTINEN

JAAKKO KILPIÄINEN

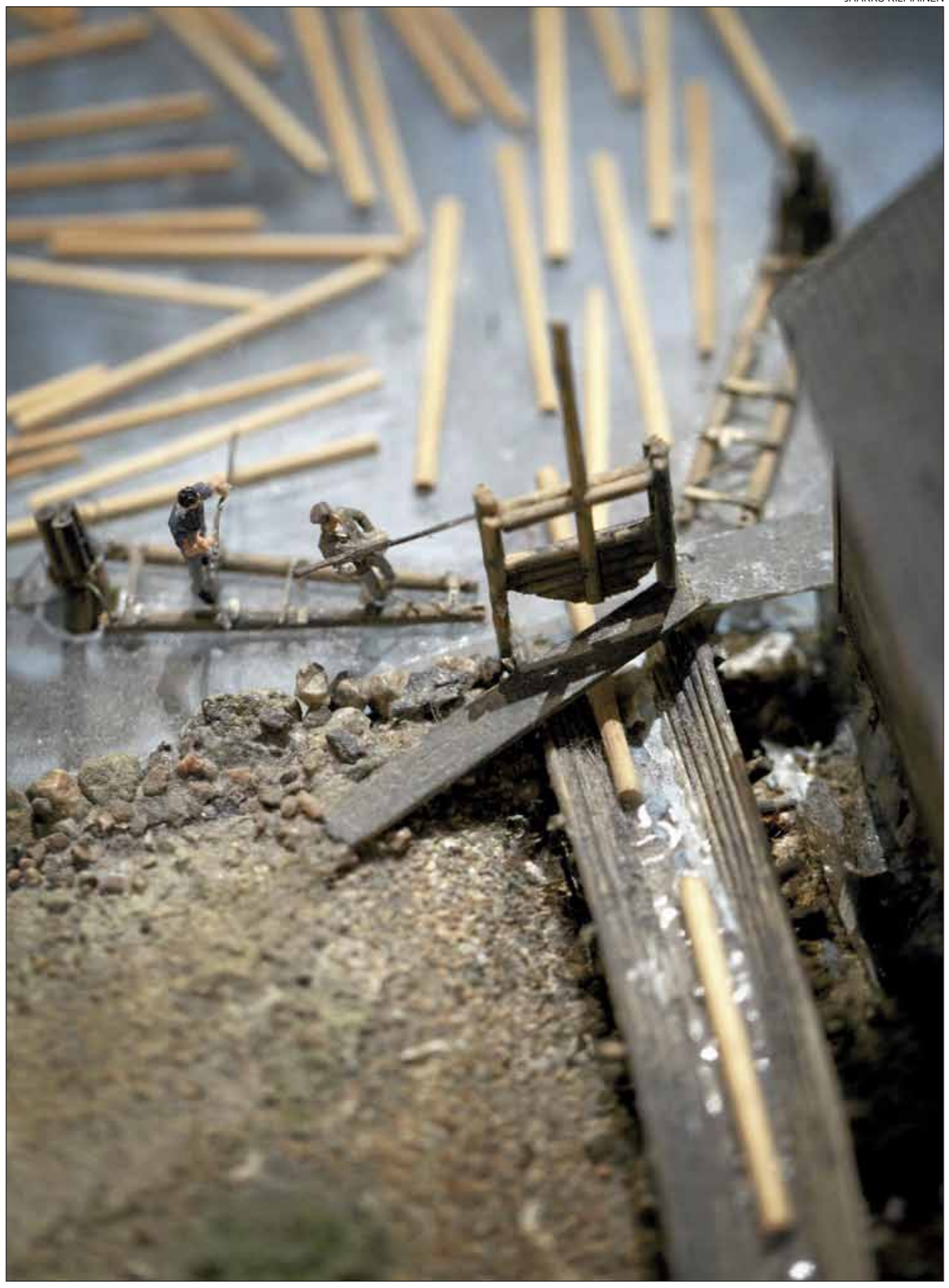

Puita uitettiin uittorännejä pitkin järvestä toiseen. Kuorma-autojen tulo ja metsäautoteiden kehittyminen tekivät uitosta kannattamatonta.

Vuonna 1910 Suomi teki lankarullia vientiin eniten maailmassa, 1,5 miljardia kappaletta.

Veistosaha kehitettiin Mäntyharjulla. Siinä tukki työstetään suoraan sahatavaraksi yhdessä koneessa.

Pekka Lehonkoski seisoo siipirattaan edessä, jota käytettiin vetokoneen kehittelyprojektissa 1911. Se edelsi Nuortin konesavottaa. Savotan tarkoituksena oli hankkia puutavaraa laajalta alueelta ja toimittaa se koneellisesti veturitietä pitkin Kemijoki-varteen.

Puunkorjuu koneellistui

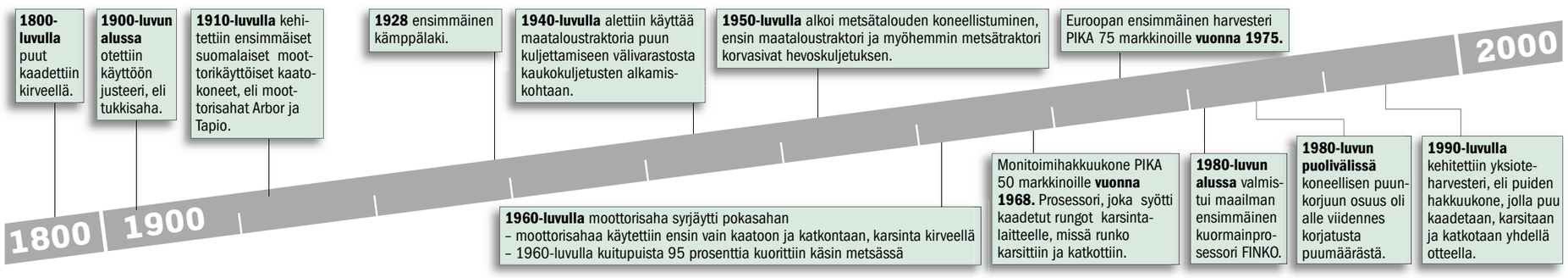

Näyttely innovaatioista

Suomen Metsäsäätiö on päättänyt rahoittaa 50 000 eurolla metsämuseo Lustoon uuden pysyvän näyttelyn. Näyttelyn aiheena ovat uudet tuotteet ja puupohjaiset energiatuotteet.

”Lusto on sekä museo että metsäalan tietopalvelukeskus. Siksi Metsäsäätiö haluaa rahoittaa uutta pysyvää näyttelyä. Toivomme, että erityisesti museossa vierailevat koululaiset pääsevät tutustumaan alalla tapahtuvaan kehitykseen”, sanoo Suomen Metsäsäätiön toiminnanjohtaja **Liisa Mäkijärvi**.

Luston näyttely- ja projektipäällikkö **Pekka Lehonkoski** kertoo, että museon perusnäyttelyitä pyritään uusimaan kymmenen vuoden välein. Viimeisen 20 vuoden aikana innovaatioihin liittyviä näyttelyjä on ollut kolme.

”Keväällä 2014 pitäisi uusimman innovaationäyttelyn olla valmis, johon nyt saimme rahoituksen”, kertoo Lehonkoski tyytyväisenä.

Lustossa on neljä pysyvää näyttelyä: Koneaika, Vanha savotta, Metsänparantajien vuosisata ja Suomalaisten metsät.

SARI PENTTINEN

Spruce Flex on UV-säteilyn kestävällä lämpömuovikalvolla pinnoitettu havuvaneri. Levy soveltuu sisäkäyttöön talousrakennuksissa, kuten maatalous- ja varastorakennusten seinä- ja kattolevyiksi.

- Helposti puhdistettava
- Valmis käyttöpinta
- Hyvä pohja kiinnikkeille

LISÄTIETOJA TUOTTEESTA:
Myyntipäällikkö Ismo Ranne,
puh. 010 465 0380

Myynti: rauta- ja rakennustarvikekaupat
WWW.METSAWOOD.FI/JALLEENMYYJAT

Lisätietoja tuotteesta:

MetsäWood